

Verzamelen voor kleinbehuisden

Soms word je ergens meteen verliefd op! Niet alleen op mensen, het kan ook een (kunst)voorwerp zijn dat je meteen raakt. Bij mij gebeurde dat onder andere met dit goudgewichtje uit Ghana. Ik werd getroffen door het intiem naar elkaar buigen van beide, zittende mensjes. Het lijkt of ze tijdens het werk achter een grote blaasbalg een vertrouwelijk gesprek voeren. De waarschijnlijk toevallige verbuiging is misschien wel door een paar honderd jaar gebruik ontstaan.

Het in was geboetseerde en daarna gegoten plasticje bestaat uit een koperlegering van \pm 42 mm lang, 30 mm hoog en weegt 50,8 gram en wordt toegeschreven aan het Akan volk. Qua stijl wordt het gerekend tot de goudgewichtjes uit de vroege figuratieve periode (1600-1720 AD, *T.F. Garrard 1980 - Akan Weights and the Goldtrade*).

Gebruik

De gewichtjes werden gebruikt om stofgoud te wegen en worden nog steeds in Ghana (bij o.a. de Ashanti en Fanti) en de Ivoorkust (Baule) gevonden. In beide landen bevat de bodem (stof)goud dat als ruilmiddel gebruikt kon worden. Dat goud werd ook geïnd door de lokale heersers als belasting of boete. Daar werden grotere, zwaardere gewichten bij gebruikt, zogenaamde koningsgewichten.

Einde gebruik

De Engelsen maakten in 1873 hardhandig een eind aan deze goudhandel. Het Engelse pond werd daarna als enig betaalmiddel afgedwongen.

De gewichten verloren zo hun belangrijkste doel, maar bleven vaak bewaard omdat ze binnen de groep hun culturele en opvoedkundige waarde bleven behouden. Veel figuratieve gewichten blijken de betekenis van een spreekwoord uit te beelden. Kennis daarvan en hun interpretatie in de spreektaal stond in hoog aanzien. De gewichten werden getoond aan de leden van volgende generaties waarbij de betekenis werd doorgegeven. Als geheugensteun werden de gewichtjes bewaard. Ze werden verpakt in dierenhuid en textiel, de Futuo. Maar de huidige generatie vindt een mobieltje en aansluiting tot de westerse wereld nu misschien belangrijker... De gewichten verloren zo ook hun tweede functie. Ook van dit getoonde gewicht is de betekenis niet meer bekend.

Het verzamelen van deze miniatuurtjes laat mij meer van de geschiedenis, het vakmanschap en het creatieve plezier van de makers en gebruikers zien.

En ook prettig... ze nemen maar weinig ruimte in.

hastorm@icloud.nl

